

13.05.2019

Asia/21

§ 352

Lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2018 arviointikertomuksesta

HEL 2018-004974 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa tarkastuslautakunnalle vuoden 2018 arviointikertomuksen kohdista 1.2–9.3 seuraavan lausunnon:

Esittelijän perustelut

1.2 Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten seuranta

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- johtavien viranhaltijoiden (tilivelvollisten) tulee valvoa, että tilintarkastajan antamien suositusten mukaisesti toimenpiteisiin ryhdytään viivyttämättä havaittujen epäkohtien poistamiseksi.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että johtavien viranhaltijoiden (tilivelvollisten) tulee valvoa, että tilintarkastajan antaminen suositusten mukaisesti toimenpiteisiin epäkohtien poistamiseksi ryhdytään viivyttämättä. Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että arviointikertomuksessa mainitut puutteet koskien mm. muistiotositteita, tase-erittelyjä ja irtaimiston seuranta ovat vähentyneet.

2.1 Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee

- jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että sitovan tavoitteen mittari vastaa asetettua sitovaa tavoitetta.
- tavoitetta asetettaessa määritellä, mihin suunnitelmaan toteumaa verrataan, kun sitovaksi tavoitteeksi määritellään suunnitelman mukainen toteutus.

Kaupunginhallitus toteaa, että vuoden 2019 talousarvioon sitovien toiminnan tavoitteiden mittareita on uudistettu laajalti. Lauta- ja johtokunnat ovat esittäneet talousarvioehdotuksissaan 2019 toiminnan tavoitteita ja niiden mittareita uudelta pohjalta. Talousarviovalmistelun yhteensovitusvaiheessa tavoitteita ja mittareita on kehitetty toimialojen ja keskushallinnon kesken yhteisvalmisteluna sekä pyritty kehittämään sisältöjä. Myös kaupunginkanslian omia toiminnan tavoitteita ja niiden mittareita on kehitetty ja tarkennettu.

Koskien tytäryhteisöjen tavoitteiden asetantaa toteaa kaupunginhallitus lisäksi, että kaupungin talousarvioissa on viime vuosina asetettu yksittäisille tytäryhteisöille tavoitteita, joissa edellytetään tiettyjen hankkeiden toteuttamista suunnitelmien mukaan. Suunnitelmien mukainen toteutus tarkoittaa sekä aikataulua että kustannuksia. Talousarviossa ei kuitenkaan ole edellytetty nimenomaan hankesuunnitelmien mukaista toteutusta. Suurissa, pitkäkestoisissa hankkeissa on tavanomaista, että hankesuunnitelman valmistumisen jälkeen tehdään vielä tarkempaa suunnittelua ja kustannuslaskentaa ennen hankkeen rakennustöiden käynnistämistä. Esimerkiksi hankesuunnittelun aikana määritetty toteutusaikataulu on arvio, johon vaikuttavat myös muun muassa markkinatilanne ja sen vaikutus työvoiman sekä rakennusmateriaalien saatavuuteen. Näissä tilanteissa hankkeen talousarviotavoitteeksi asetettua suunnitelman mukaista toteutusta on tarkoituksenmukaista arvioida hankesuunnitelmaa pidemmälle vietyjen ja tarkempien toteutussuunnitelmien perusteella.

3.2 Talouden tunnuslukujen kehitys

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee

- ilmoittaa talousarviossa todelliset menokasvutavoitteen laskennassa käytettävät oletukset ja esittää tilinpäätöksessä tavoitteen toteutumisen perusteet nykyistä läpinäkyvämmiin.

Kaupunginhallitus toteaa, että sekä vuoden 2018 että vuoden 2019 talousarviossa on todettu, että toimintamenoihin liittyvä kaupunkistrategian tavoite lasketaan siten, että huomioidaan kaupungin väestöennusteen mukainen vuosittainen väestönkasvu ja peruspalveluiden hintaindeksin mukainen kustannustason muutos vähennettynä kokonaistuot-

tavuuden vuotuisella 0,5 % nousulla. Tavoitteen laskentaperusteita tullaan entisestään selkiyttämään sekä talousarviossa että toteutumisen seurannassa tilinpäätöksessä.

3.3 Tontinluovutuksen taloudelliset vaikutukset

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee

- parantaa tonttien hinnoittelun ja laskentaperiaatteiden avoimuutta ja selkeyttä edelleen uusien tontinluovutuslinjausten hyväksymisen jälkeen. Myös myynnin ja vuokraamisen vertailun laskentaperiaatteita tulee selkeyttää.
- varmistaa uusien tontinluovutuslinjausten toteutus siten, että sekä kaupungin taloudellinen etu että asuntotuotannon tavoitteet tulevat otetuksi huomioon.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin tontinluovutusta koskevat linjaukset sekä niitä tarkentavat soveltamisohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 1.4.2019. Hyväksytyjen linjausten keskeisiä toiminnallisia vaikutuksia ovat muun muassa tontinluovutustoiminnan avoimuuden lisääntyminen sekä tonttihinnoittelun reagoitakyvyn paraneminen. Taloudellisten vaikutusten osalta linjausten arvioidaan nopeuttavan kaupungin maanvuokratulojen kehitystä, mutta samalla tonttien luovuttaminen nykyistä laajemmin vuokraamalla vähentää vuosittain luovutetuista tonteista saatavia maanmyyntituloja. Hyväksytyillä linjauksilla on arvioitu olevan pitkällä tähtäimellä positiivinen vaikutus rakennusalan kilpailun edistämiseksi, jonka ainakin välillisesti on arvioitu edistävän myös asuntotuotannon määrällisten tavoitteiden toteutumista.

4.1 Palkitsemisen yhdenmukaisuus ja tasa-arvoisuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee

- varmistaa, että henkilöstöhallinnon järjestelmät ja aineistot mahdollistavat perusteettomien palkkaerojen havaitsemisen ja tukevat yhdenmukaista tehtävien vaatavuuden arviointityötä.
- luoda esihenkilöille ja henkilöstölle läpinäkyvä kriteeristö sille, mikä on olennainen tehtävien vaatavuuden muutos, jolla on palkkavaikutuksia.
- varmistaa, että toimialat ja liikelaitokset konkretisoivat työsuorituksen arviointitekijät yhteistoiminnassa henkilöstön ja henkilöstöjärjestöjen kanssa.
- seurata säännöllisesti sitä, myönnetäänkö henkilökohtaisia lisiä ja kertapalkkioita yhdenmukaisella ja tasa-arvoisella tavalla eri toimialoilla ja liikelaitoksissa.

Nykyisessä palkanlaskentajärjestelmässä ei yhdisty tehtävänkuvaukset, tehtävien vaativuusluokittelu ja palkkatieto, vaan yhdistely tehdään ns. TVA-arviointikartoissa manuaalisena työnä. Nykyisen manuaalisen toimintatavan haasteet on tunnustettu, mistä syystä kehitteillä olevaan hr-tietojärjestelmään ollaan luomassa tehtävien vaativuuden arvioinnille tukea. Järjestelmätuella saadaan luotettavampi tieto palkkauksen nykytilasta ja mahdollista kehittämistarpeista. Järjestelmätukea saadaan aikaisintaan vuonna 2020.

Tehtävien vaativuuden arviointityössä esihenkilöillä on tärkeä rooli. Arviointi perustuu aina tehtävänkuvaukseen, joka laaditaan esihenkilöiden toimesta. Vaativuusluokittelun tueksi on laadittu kaupunkiyhtenäisiä mallituksia. Tarkoituksena on edelleen kehittää kuvauksia ja konkretisointia siitä, minkälaisista olennaisista tehtävä- ja vaativuusmuutoksista voi seurata palkkavaikutuksia.

Henkilökohtaisen työsuorituksen arviointia tehdään tulos- ja kehityskeskustelujen yhteydessä. Mikäli henkilökohtaisia lisiä myönnetään, tulee niiden perustua työsuorituksen arviointiin. Kaupungin ohjeistus sisältää pääkriteerit hyvälle työsuoritukselle. On tarkoitettu, että nämä kriteerit avataan ja niistä keskustellaan toimialoilla ja liikelaitoksissa. Tällä tavoin varmistetaan läpinäkyvyyttä ja asian ymmärrettävyyttä. Työ on kesken ja sitä jatketaan kaupungilla.

Palkkaraportointia kehitetään tasa-arvon näkökulmasta. Tasa-arvotoimikunnan suositusten mukaisesti palkkauksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä tullaan myös edistämään. Palkitsemisen periaatteet ja kriteerit ovat kaikille samat sukupuolesta riippumatta. Säännöllisellä palkkauksen raportoinnilla varmistetaan tasa-arvon toteutuminen. Seurannasta tehdään systemaattinen toimintatapa, jolloin palkitsemisen toteutumista tehdään vuosikellon mukaan henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa toimialoilla ja liikelaitoksissa.

5.1 Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille ja niiden johdolle

Tarkastuslautakunta toteaa, että

kaupunginkanslian tulee

- kiirehtiä omistajastrategioiden valmistelua konsernijaostolle, jotta kaupunginhallitus voi nimetä markkinaehtoisesti toimivat yhtiöt ja päättää niiden omistajastrategiasta.
- sopia yhteistyössä valtuustoryhmien kanssa ennen seuraavia kuntavaaleja, miten erityisesti markkinaehtoisesti toimivissa yhtiöissä turvataan hallitustyöskentelyn riittävä jatkuvuus.

- määritellä yhteistyössä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kanssa, mitä kustannuksia ylläpitokustannuksiin sisällytetään, jotta tavoite ei ole ristiriidassa asuntokannan korjaustarpeiden kanssa.

kaupunginkanslian yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja Helsingin Satama Oy:n kanssa tulee

- sujuvoittaa Jätkäsaaren liikennettä kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaisesti.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkikonserniin kuuluu noin 80 tytäryhteisöä, joiden tytäryhteisökohtaisten omistajastrategioiden valmistelu on meneillään kaupunginkansliassa. Tarkoituksena on valmistella ensimmäisenä kokonaisuutena nimenomaan markkinaehtoisesti toimiviksi luettavien tytäryhteisöjen omistajastrategiat kaupunginhallituksen päätettäväksi. Toiminnan markkinaehtoisuuden arvioinnissa käytettävät kriteerit on määritelty kaupunginvaltuuston 17.5.2017, § 241 hyväksymässä konserniohjeessa.

Siihen asti, että tytäryhteisökohtaisista omistajastrategioista on päätetty, noudatetaan kaupunginhallituksen 26.4.2011 päättämiä ja myöhemmin soveltuvien osin yksittäisten yhteisöjen osalta päivitettyjä omistajapoliittisia linjauksia. Omistajapoliittisissa linjauksissa on otettu kantaa myös muun muassa silloin liikelaitosmuodossa toimineiden Helsingin Energian, Helsingin Sataman sekä Palmian omistamiseen.

Hallituksen jäsenten nimeämisen osalta kaupunginhallitus toteaa, että arviointikertomuksessa erityisesti viitatus Helen Oy:n osalta hallituksen luottamushenkilötaustaisia jäseniä on toistaiseksi vaihdettu vain kerran yhtiön olemassa olon aikana, vuoden 2017 kunnallisvaalien jälkeen. Muilta osin Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n hallitusten valintaa koskevia ehdotuksia valmistellaan yhtiöihin perustettujen osakkeenomistajan nimitystoimikuntien toimesta.

Kaupungin tytäryhteisöjen hallitukseen nimettävien luottamushenkilötaustaisten jäsenten nimeämisprosessia tullaan kehittämään yhteistyössä eri valtuustoryhmien kanssa ennen vuonna 2021 järjestettäviä kunnallisvaaleja ja niihin perustuvia hallitusnimeämisä.

Kaupunginhallitus toteaa vuonna 2012 varsinaisen toimintansa aloittaneelle Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle talousarviossa asetettuihin tavoitteisiin liittyen, että yhtiölle on asetettu vuosien 2013–2019 talousarvioissa tavoite ylläpitokustannusten maltilliseen kehitykseen liittyen. Tavoite liittyy kaupungin suurempaan tavoitteeseen kohtuuhintaisen asumisen tarjoamisesta asukkaille. Yhtiötä ja muita tytäryhtiöitä, joille on asetettu vastaava talousarviotavoite, on ohjeistettu tavoitteen täyttymisestä raportoimisen osalta.

Vuodelle 2019 asetetussa talousarviotavoitteessa verrataan Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kiinteistöjen ylläpitokustannusten keskimääräistä kehitystä kolmen vuoden aikajaksolla siihen, miten Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi on kehittynyt samalla aikajaksolla. Tavoite ottaa huomioon sen, että Helsingin kaupungin asunnot Oy tekee vuosittain merkittävän määrän peruskorjauksia ja muita asuntokantaan liittyviä korjauksia. Vain yhtiön aiemmasta korjaustasosta olennaisesti poikkeavat vuodet vaikuttavat merkittävästi yhtiön ylläpitokustannusten kehitykseen suhteessa kustannusindeksiin. Korjauskustannusten vuosivaihtelun vaikutusta tasoittaa edelleen se, että ylläpitokustannuksia arvioidaan kolmen vuoden aikajakson keskiarvona.

Vuonna 2018 Helsingin kaupungin asunnot saavutti asetetun ylläpitokustannuksia koskevan talousarviotavoitteen. Samoin tavoite on toteutunut aiempina vuosina vuosia 2015 ja 2016 lukuun ottamatta.

Kaupunginhallitus toteaa, että satamaliikenteestä johtuvien Jätkäsaaren ruuhkapiikkien sekä kantakaupungin työmatkaliikenteen sujuvoittamiseksi on käynnistetty Länsilinkin ympäristön yleissuunnitelman laatiminen kaupunkiympäristön toimialalla yhteistyössä kaupunginkanslian ja Helsingin Satama Oy:n kanssa. Yleissuunnitelma viedään päätöksentekoon kaupunkiympäristölautakuntaan vuoden 2019 aikana. Lisäksi vuonna 2018 toteutettiin Länsisatamankadulle ja Salmisaarenkadulle kaistajärjestelyiden muutos, joilla Länsisatamasta ja Jätkäsaaresta pois päin suuntautuvan liikenteen kapasiteettia lisättiin.

6.1 Ulkomaisten investointien, yritysten ja osaajien houkuttelu

Tarkastuslautakunta toteaa, että

kaupunginhallituksen tulee

- edistää pääkaupunkiseudun yhtenäisen brändin luomista markkinoinnin edistämiseksi ja kansainvälisen tunnettuuden lisäämiseksi.

kaupunginkanslian tulee

- lisätä englanninkielistä viestintää kaupungin toiminnasta ja palveluista.

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- seurata englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntää, jotta aloituspaikkoja voidaan tarvittaessa lisätä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslian uudella viestintäosastolla ja kaupungin omistamalla markkinointiyhtiöllä Helsinki Marketing

Oy:llä ja Helsingin seudun elinkeino-yhtiöllä Helsinki Business Hubilla on hyvät edellytykset edistää sitä, että kansainvälisen tunnettuuden lisäämisessä tehdään hyvää yhteistyötä pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa. Helsinki tarjoaa jatkossakin muille pääkaupunkiseudun kaupungeille mahdollisuuden kiinnittyä Helsingin kansainväliseen markkinointiin ja yhtenäiseen Helsinki-brändiin.

Kaupunginkanslian viestintäosastolla on käynnissä koko kaupungin toimintojen ja palveluiden englanninkielisen viestinnän kehittämisprojekti, josta syntyy toimenpidesuunnitelma sekä lyhyen että pidemmän aikavälin parannuksista. Kaupunginkanslian viestintäosastolla on tunnistettu tarve vahvistaa osaston natiivitasoista englannin osaamista, jotta englanninkielisen viestinnän määrää saadaan lisättyä ja laatua saadaan kehitettyä ottamaan paremmin huomioon vastaanottajien kulttuurinen viitekehys.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkistrategian mukaisesti ensimmäisen vieraan kielen opetus aloitetaan ensimmäiseltä luokalta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla luodaan monipuolisia kielenoppimisen polkuja varhaiskasvatuksesta jatko-opintoihin ja työelämään.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että englanninkielisen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen paikkoja on lisätty. Laajamittaista suomi-englanti esiopetusta on käynnistetty syksystä 2018 uusissa ryhmissä. Lisäksi kolmessa peruskoulussa on aloitettu syksystä 2018 lähtien ensimmäiseltä luokalta alkava laajamittainen kaksikielinen suomi-englanti opetus (Malmin, Vesalan ja Laajasalon peruskoulut). Kielirikasteinen esiopetus on jatkunut syksystä 2018 alkaen neljällä alueella ja neljällä kielellä: englanti, venäjä, ranska ja espanja. Lisäksi kielirikasteinen englannin kielen opetus on aloitettu neljässä koulussa (Taivallahden ja Jätkäsaaren peruskoulut, Ruoholahden ja Kaisaniemen ala-asteen koulut). Vuonna 2019 kielirikasteinen englannin kielen opetus laajenee vielä neljään kouluun. (Itäkeskuksen, Meilahden ja Kannelmäen peruskoulut ja Siltämäen ala-asteen koulu).

7.1 Perusopetuksen alueellinen tasa-arvoisuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- varmistaa, että erityisopettajien määrä vastaa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvavaa määrää, esimerkiksi tukemalla opettajien jatkotäydennyskoulutustarpeita erityisopettajiksi.
- selvittää, miten positiivisen diskriminaation määrärahojen jaossa voidaan ottaa huomioon oppilaiden tarvitsema tehostettu ja erityinen tuki.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että on ensisijaisen tärkeää, että myönteisen erityiskohtelun määrärahan kohdentamisessa huomioidaan myös erityisen tuen ja tehostetun tuen piirissä olevat oppilaat. Kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen tulosbudjetissa 2019 on varattu 1,1 miljoonan euron lisäämääräraha esi- ja perusopetuksen laaja-alaisten erityisopettajien määrän lisäämiseen. Tavoitteena on, että joustavilla opetusjärjestelyillä ja ryhmittelyllä sekä yhteisopettajuudella voidaan toteuttaa yksilöllisiä oppimispolkuja ja vastata oppilaiden erityisen tuen tarpeisiin.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että eriarvoistumiseen pyritään vaikuttamaan takaamalla tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet jokaiselle helsinkiläiselle oppilaalle. Keskeistä eriarvoistumisen vähentämisessä on, että varhaiskasvatus ja perusopetus ja ruotsinkieliset palvelut ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Tavoitteena on oppilas saa tarvitsemansa erityisen tuen omassa lähikoulussa ja opiskelee lähialueensa muiden oppilaiden kanssa.

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan ja kulttuuriin monihallintokuntaisena yhteistyönä. Varhaiskasvatusyksiköitä ja kouluja vahvistetaan erityisesti niillä alueilla ja niissä toiminnoissa, joissa nuorten yhdenvertaisen aseman varmistaminen sitä edellyttää. Tätä tukee myönteisen erityiskohtelun rahoituksen jatkuminen vuonna 2019 ja sen lisääminen kaupunkistrategian mukaisesti maltillisesti. Määrärahalla tuetaan tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Määrärahalla tuetaan lasten ja oppilaiden oppimista ja kasvua, koulunkäyntiä sekä varmistetaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden osalta peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle siirtyminen. Määräraha kohdentuu juuri kouluille, jotka tarvitsevat sitä oppilaiden sosioekonomisen taustan vuoksi lisätukea.

7.2 Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kaupungin lukioissa

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä positiivisen diskriminaation määrärahoja niille lukioille, joissa on tavallista enemmän tarvetta tukitoimille ja opiskelun ohjaukselle.

Kaupunginhallitus toteaa, että uusi lukiolaki astui voimaan 1.1.2019. Lain tavoitteena on edistää lukiolaisten hyvinvointia, tukea opiskelijoita heidän opinnoissaan sekä sujuvoittaa siirtymistä jatko-opintoihin. Keskeistä on henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen ja oppimisen tuen laajentaminen.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että myönteisen erityiskohtelun rahoitus jatkuu vuonna 2019 ja sitä lisätään kaupunkistrategian mukaisesti maltillisesti. Myönteisen erityiskohtelun määräraha tukee uuden lukiolain kärkitavoitteita. Myönteisen erityiskohtelun määräraha on toimiva keino kohdentaa opetuksen resursseja alueellisesti tasa-arvoa lisääväällä tavalla ja määräraha kohdentuu juuri oppilaitoksiin, jotka tarvitsevat sitä opiskelijoiden sosioekonomisen taustan vuoksi lisätukea.

7.3 Toimeentulotuen siirto Kelaan

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa työnjaon selkeys Kelan kanssa.
- varmistaa, että asiakkaan kohtaamiseen sosiaalityössä on riittävästi aikaa Kela-siirron alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti.
- pitää toimeentulotuen omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurata sen toteutumista säännöllisesti sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaisesti.

Kaupunginhallitus toteaa, että pääkaupunkiseututasolla on työryhmiä Kelan kanssa, joiden tavoitteena on kehittää Kelan ja pääkaupunkiseudun kuntien välistä yhteistyötä tunnistamalla asiakastarpeet ja selvittämällä asiakasohjausta ja -prosesseja sekä käydä läpi asiakastyön ongelmakohtia. Sosiaali- ja terveystoimiala tekee yhteistyötä Kelan kanssa ja rakentaa yhteistyökäytäntöjä toimeentulotuen myöntämisessä. Kaupunginhallitus pitää kannatettavana, että sosiaali- ja terveystoimiala edistää aktiivisesti työnjaon selkeyttämistä Kelan kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala toteuttaa kaupunkistrategiaa parantamalla palvelujen saatavuutta kaikissa toiminnoissaan, aikuissosiaalityössä asiakkaaksi tulon prosessia kehitetään, jotta asiakas pääsee palvelun piiriin mahdollisimman nopeasti. Sosiaali- ja terveystoimiala kohdistaa toimenpiteitä asiakaskokemuksen parantamiseksi muun muassa onnistuneiden vuorovaikutustilanteiden parantamiseksi.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että sosiaali- ja terveystoimiala varmistaa omavalvonnan avulla muun muassa palvelujen asiakas- ja potilasturvallisuuden, muun laadun, palvelujen saatavuuden sekä palveluja käyttävien henkilöiden yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumisen. Toimiala käy läpi ja analysoi poikkeamat, jakaa hyviä käytänteitä ja nostaa havaitut kehittämiskohteet omavalvontasuunnitelmaan. Kaupunginhallitus tuo esille, että toimeentulotuen 1.3.2019 valmistunut omavalvontasuunnitelma on nähtävillä sosiaali- ja terveystoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen internetsivuilla muiden palvelujen omavalvontasuunnitelmien tavoin.

8.1 Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin

Tarkastuslautakunta toteaa, että

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- olemassa olevia toimintoja järjestämällä ja tarvittaessa resursointia lisäämällä perustaa lasten ja nuorten lieviä ja keskivaikeita mielenterveysongelmia arvioiva ja hoitava yksikkö, joka lisäksi toimii jatko-hoitopaikkana erikoissairaanhoidolle.
- tehdä yhteistyötä lääkärrien rekrytointiongelmien helpottamiseksi lasten- ja nuortenpsykiatriassa. Lääkäripulasta tulee aktiivisesti viestittää sosiaali- ja terveystoimialaan lääkärrien koulutusmäärien lisäämiseksi ja lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi jatkossa.
- tehdä yhteistyötä HUSin lasten- ja nuortenpsykiatrian kanssa lähetekäytännön sujuvoittamiseksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, jotta hoitoon pääsy nopeutuu.
- tehdä yhteistyötä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa työnjaon selkiyttämiseksi erityisesti nuorten mielenterveyspalveluissa.
- kehittää lastensuojelun palveluja yhteistyössä HUSin nuortenpsykiatrian kanssa siten, että apua tarvitseville nuorille voidaan tarjota hoitoa viipymättä eikä heitä jouduta tarpeettomasti sijoittamaan hoidon puutteen takia.

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä oppilas- ja opiskeluhoollon psykologipalvelujen saatavuutta.

sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- selvittää mahdollisuus parantaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuutta lisäämällä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon psykiatrisia sairaanhoitajia.
- viimeistään psykiatrista hoitoa edellyttävissä tilanteissa yhteistyössä nimetä lapselle tai nuorelle lääkäri ja vastuuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja vastaa tiedonkulusta.

Kaupunginhallitus jakaa tarkastuslautakunnan huolet nuorten pääsystä mielenterveyspalvelujen piiriin ja pirstaleisesta palvelujärjestelmästä. Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialalla on kehitetty toimintaa vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin, mutta muutos vaatii aikaa. Toimiala kehittää lapsen varhaisen tuen tarpeen sekä nuorten mielenterveysongelmien hoidon palvelu- ja prosessiketjua kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa sekä tekee aktiivisesti yhteistyötä HUSin kanssa prosessien sujuvoittamiseksi ja työnjaon selkiyttä-

miseksi. Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että lääkärifulasta tulee aktiivisesti viestiä sosiaali- ja terveysministeriöön, jotta lapset ja nuoret pääsevät sujuvasti mielenterveyspalvelujen piiriin.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden saatavuus tulee taata. Palveluiden jatkuvuuden kannalta tulee tunnistaa kriittiset asiakasryhmät. Palveluihin tulee päästä joustavasti ja palveluiden jatkuvuus tulee turvata henkilöstön työtapoja uudistamalla ja henkilöstöä kouluttamalla. Tavoitteena on oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisuus panostamalla ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että Helsingin kaupungin mitoitussuositus (800 oppilasta/opiskelijaa/kuraattori ja 1 000 oppilasta/opiskelijaa/psykologi) on tarkoituksenmukainen ja riittävällä tasolla ja kohdentuu oppilaisiin ja opiskelijoihin, jotka tarvitsevat lisätukea opintojen ja opiskelun loppuun saattamiseksi.

8.2 Lasten ja nuorten pääsy kuntoutusterapioiden piiriin

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- vahvistaa lasten ja nuorten kuntoutuspalvelua vastaamaan kysyntää kaupungin eri alueilla.
- perustaa monialainen kuntoutusryhmä lasten ja nuorten kuntoutuksen suunnittelua ja toteutusta varten.
- vahvistaa neuropsykologista kuntoutusosaamista lasten ja nuorten palveluissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala uudistaa toimintaansa perhekeskus-toimintamallin mukaisesti ja toimintaa toteutetaan verkostomaisena koko kaupungissa. Asiakkaaksi tulemistä helpotetaan yhden luukun periaatteella. Lisäksi rakennetaan esimies- ja ammattilaisverkostot perhekeskus -toimintamalliin johtamisen tueksi. Lapsiperheiden palveluihin otetaan käyttöön myönteisen erityiskohtelun (PD) -indikaattorit ja niiden ohjaamina tehdään palvelujen ja voimavarojen vaikuttavaa lisäämistä ja kohdentamista. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveystoimiala jatkaa aktiivista palvelujen kehittämistä ja parantaa palvelujen saatavuutta.

8.3 Omaishoitoa tukevien palveluiden laatu ja riittävyys

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- parantaa yli 64-vuotiaiden omaishoidettavien hoidon laatua omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana sekä ympärivuorokautisessa hoidossa että kotiin annettavana palveluna.

- laajentaa kotiaavustajapalvelu ilta-aikaan tai kehittää uusia kotiin annettavan palvelun muotoja.
- parantaa omaishoidon palveluiden saavutettavuutta järjestämällä kuljetus palvelun piiriin esimerkiksi taksisetelin avulla.
- tiedottaa entistä laajemmin omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista, erityisesti työssäkäyville.

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala on kehittänyt palveluita toimivimmiksi ja asiakkaiden toiveita ja tarpeita vastaaviksi. Omaishoitajien asemaa ja jaksamista tuetaan monipuolisin ja yksilöllisin jatkuvasti kehittyvin palveluin. Omaishoidon tuen myöntämisperusteita ja tuen lomituksen tuntimäärää on uudistettu. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että omaishoitajana toimimisen mahdollisuuksista tiedotetaan entistä laajemmin.

8.4 Ostopalvelujen laatu ja sopimusten hallinta

Tarkastuslautakunta toteaa, että

kaupunginkanslian tulee

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa

- järjestää potentiaalisille tuottajille tarvittaessa mahdollisuus tutustua palveluun etukäteen siten, että tuottajat kykenevät tekemään realistisen tarjouksen.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee kuntalaisille suunnattujen asiakaspalvelujen kilpailutuksissa

- varmistaa, että sopimuksen seuranta on järjestetty siten, että tilaaja, tuottaja ja asiakkaat tuntevat laadunvalvontaprosessin.

Kaupunginhallitus toteaa, että lokakuussa 2018 asetettu (kansliapäällikkö 17.10.2018 § 212) ruokapalvelukonseptityöryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella kaupungin ruokapalvelukonseptin linjaukset ja määrittellä minkälainen ja -suuruinen keskuskeittiöratkaisu on tarpeen kaupungin ruokahuollon järjestämisessä, jätti loppuraporttinsa 5.3.2019.

Tulevaa keskuskeittiöratkaisua selvitettäessä ruokatehtaan ylikapasiteetin välttämiseen kiinnitetään erityisesti huomiota. Kaupunginvaltuuston päättämän ruokapalvelujen kilpailutuksen laajentamisen lisäksi tarvittavaan kapasiteettiin vaikuttavat mm. kaupungin asukasmäärän kasvu sekä koulujen ja päiväkotien olemassa olevien keittiöiden valmistusmahdollisuuksien optimaalinen hyödyntäminen.

Ruokapalvelukonseptityöryhmän raportin jatkotoimenpiteenä kaupungin johtoryhmä kehotti 8.4.2019 kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa selvittämään toimialan ruokapalvelujen tarpeen ja määrittelemään keskuskeittiöltä tai vastaavalta toimijalta hankittavan ateriamäärän. Palvelukeskuksen tulee määritellä tämän ateriamäärän tarkoituksenmukaisin tuotantoteknologia ja aterioiden tuotantoprosessivaihtoehdot sekä laatia selvitys kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tarpeisiin sopivimmas- ta tuottamistavasta. Selvitykset liitetään osaksi keskuskeittiön tarvesel- vitystä.

Kaupunkihallitus toteaa, että arviointikertomuksessa kuvatut kuntalaisil- le suunnatut asiakaspalvelut on kilpailutettu kasvatuksen ja koulutuk- sen toimialalla sekä sosiaali- ja terveystoimialalla. Kilpailutettaviin pal- veluihin tutustumisen mahdollistava markkinavuoropuhelu ja laadun- valvontaprosessin asianosaisille tahoille avaava sopimusten seuranta ovat osa hyvin toteutettua hankintaa. Näihin käytäntöihin kannustetaan kaupungin hankintojen ohjauksessa ja koordinoinnissa.

9.1 Uudisrakentaminen ja laadunvalvonta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee

- kehittää rakennushankkeille mittareita, joilla voidaan seurata raken- tamisen laadun kehittymistä.
- edellyttää kaikkien hankkeiden urakoitsijoilta rakentamisen aikatau- lutuksen ja laaturiskien hyvää hallintaa esimerkiksi urakkaohjel- maan kirjatuilla vaatimuksilla.
- parantaa ja yhtenäistää rakennushankkeiden vastaanottoprosesse- ja esimerkiksi malliasiakirjojen ja ohjeiden avulla.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin kaupunkistrategiassa 2017 - 2021 edellytetty kiinteistöstrategia ja sisäilmaohjelma sekä niiden yh- teinen toteutusohjelma tullaan käsittelemään kaupunginhallituksessa kevään 2019 aikana. Kiinteistöstrategian ja sisäilmaohjelman lähtökoh- taisina tavoitteina ovat kiinteistökannan laadun parantaminen, laaturis- kien hallinnan parantaminen sekä sisäilmaongelmien vähentäminen.

9.2 Päästövähennysten toteuttaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että

kaupunkiympäristön toimialan tulee

- edistää liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamista aiem- paa vaikuttavammilla keinoilla.
- edistää sähköisen liikenteen työryhmän suosituksia.

- lisätä yhteistyötä yritysmaailman, kaupunkilaisten ja taloyhtiöiden kanssa päästövähennysten toteuttamiseksi.

kaupunginkanslian tulee

- kiinnittää huomiota tytäryhteisöjen tavoitteiden valmistelussa siihen, että Helen Oy:n sitova talousarviotavoite olisi nykyistä ohjaavampi, esimerkiksi asettamalla vuositavoitteita hiilidioksidipäästöjen vähennyksille.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkiympäristön toimiala on laatinut sähköisen liikenteen työryhmän suositusten mukaisesti yleisille alueille toteutettavien sähköautojen latauspisteiden yleissuunnitelman. Lisäksi kaupunkiympäristön toimiala on kilpailuttanut yleisille alueille toteutettavien sähköautojen latauspisteiden tuottamisen kantakaupungin alueelle.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä ja kannatettavana, että päästövähennysten toteuttamiseksi lisätään yhteistyötä yritysmaailman, kaupunkilaisten ja taloyhtiöiden kanssa.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että Helen Oy:n kaupunginvaltuustolle raportoitavana talousarviotavoitteena on kaupunginvaltuuston 2.12.2015 hyväksymän Helenin kehitysohjelman toteuttaminen. Markkinaehtoisesti toimivana tytäryhteisönä Helen Oy ja yhtiön hallitus vastaavat kehitysohjelman vaatimista operatiivisista toimenpiteistä.

9.3 Luonnonsuojeluohjelman toteuttaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee

- huolehtia siitä, että luonnonsuojelun tavoitteiden toteuttamiseen kohdennetaan riittävät resurssit.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunkiympäristön toimialalla on nykyisillä resursseilla ja niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla edellytykset edistää luonnonsuojeluohjelman toteuttamista asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Juha Kesänen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 36117
juha.kesanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kaupunginhallitus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

13.05.2019

Asia/21

2 Arviointikertomus 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Tarkastuslautakunta

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 09.04.2019 § 34

HEL 2018-004974 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2018 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 22.5.2019 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

02.04.2019 Ehdotuksen mukaan

08.05.2018 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Timo Terävä

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +310931036545
minna.tiili(a)hel.fi